

# LUD

Jornal polonez „LUD” publica-se á noite terças — e sextas — feiras

Wychodzi dwa razy na tydzień: w wtorki i piątki, wieczorem

Wydawca i Redaktor: Książd Jan Pałka

Redakcja i Administracja otwarte są codziennie (prócz niedziel i świąt) od 8—11 godz. rano i od 1—5 godz. po południu.

PRENUMERATA: W Brazylii 150000 platna zgóry; w Argentynie 6 pezów w Polsce 14 zł.; w Ameryce Północnej 2.50 dolary; w Urugwaju 4 pezury urugwajskie

Adres Redakcji „Ludu”: Curitiba — Avenida Dr. Jayme Reis, Nr. 588  
Adres dla listów: Curitiba — Caixa postal 155 — Paraná — Brasil  
Adres telegraficzny: Redação „Lud” Curitiba

Ceny ogłoszeń: — Ogłoszenia tylko zgóry płatne.  
Do 3 cm. szerokości przez 1 lam do 3 razy 5000  
Od 1 „ „ 1 „ za każdy raz na stronie ogłoszeń 3000  
Od rocznych ogłoszeń zgóry zapłaconych na stronie ogłoszeń 40 proc. niższi  
Od nekrologów 4 cm. szerokości przez 1 lam 3000  
Ogłoszenia w tekście według umowy

CENA NUMERU 300 rejsów.

W Kurytybie do nabycia w sklepach pp.: R. Piekarza - Kubisa i Floreckiego.  
W mieście São Paulo: w kioskach około poczty głównej; Estação Luz, Serocabana i Braz.  
W Porto Alegre: agent Grzegorz Kulesza - Filho, Rua do Parque 481.

Ostoja Boguski

## STAN WOJENNY

Główne przyczyny. — Jakże gwarancje konstytucyjne zostały zawieszone. — Interpretacja sędziego Ribas Carneiro. Konkluzja.

(Specjalnie dla Ludu)

Rio de Janeiro, 30 marca 1936  
(Począł lotnizną)

Na mocy artykułu 2-go upoważnienia nr. 8 Władzy Ustawodawczej z dnia 25 grudnia 1935 r. prezydent Republiki p. Getulio Vargas uznał za stosowne ogłoszenie „Stanu Wojennego” na całą Brazylię, przemieniając w ten sposób stan obłężenia, który od czasu rewolucji komunistycznej listopada ostatniego trwał w kraju, na ostrzejszą formę represji przeciwko elementom podburzającym spokój publiczny.

Uwięzienie Luiz Carlos Prestes’a, głównego delegata Kominternu na Ameryce Południowej, szefa komunistów na Brazylię i kraje ościennie, i kilku jego towarzyszy, jak i poprzednio, mające miejsce, uwięzienie Bergera, znanego już z poprzednich rozruchów w Europie i Ameryce Północnej, komunistę czynnego, dało policji specjalnie cenny materiał informacyjny, na podstawie którego zdolała ona dowiedzieć się o czynnościach rewolucyjnych niektórych jednostek, stojących na wysokich stanowiskach rządowych i parlamentarnych (w sejmie i senacie), posiadających w swej obronie tak zwaną „nietykalność”, którą głosi artykuł 31 Konstytucji Federalnej (patrz strona 13 wydawnictwa „Oświaty” — Konstytucja Stanów Zjednoczonych Brazylii — tłumaczenie Ks. Jana Pałka).

Tak zwana „policja specjalna do represji komunizmu” nie miała prawa wzięć tych osób, które, korzystając z tej nietykalności, rozwijały nadal sieć rewolucyjną mimo ostrych już przedsięwzięć represyjnych. Postawiono jednak skończyć z komunistami ostatecznie, a jedyną formą skuteczną, na którą zezwalała konstytucja, był „stan wojenny”.

Został on ogłoszony dnia 21—III—1936 r., dekretem nr. 702, przynosząc w konsekwencji zawieszenie gwarancji konstytucyjnych i uwięzienie jednego senatora i czterech deputowanych, między nimi deputowanego z Parany p. Olavo da Silveira. Oprócz tych uwięzień, policja dokonała szeregu innych w sferach społecznych.

II.  
Stan wojenny został ogłoszony na przeciąg 90 dni, jak głosi artykuł 1-szy dekretu nr. 707, czyli że na przeciąg trzech miesięcy zostały skasowane następujące gwarancje konstytucyjne (artykuł 2 niniejszego dekretu): nr. 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 21, 22, 23 (habeas-corpus), 24, 25, 26, 27, 29, 31, 33 (mandat bezpieczeństwa) i 38, artykułu 113 Konstytucji Federalnej (patrz strona 33 Konstytucji Brazylii), tyczące się nienaruszalności praw bezpieczeństwa, wolności,

miękką, bezpieczeństwa osobiste go i własności, w granicach artykułu 161 Konstytucji.

### III.

Zdawaćby się włączyć mogło, że oprócz gwarancji nr. 1, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 28, 30, 32, 34, 35, 36 i 37 artykułów 113 (patrz strona 33) które zostały nienaruszone, wszystkie inne, jak na przykład „habeas-corpus” i „mandat bezpieczeństwa”, tak ważne dla utrzymania umiaru w represji policyjnej i broniące obywatela przed napaściami i zemstami osobistymi pod płaszczykiem czynności państwowych, zostały na ten czas skasowane.

Inaczej jednak trzeba dekret ten interpretować.

Po głębszym zastanowieniu się nad literą dekretu doszedł dr. Ribas Carneiro, sędzia 1 Dystryktu Federalnego do przekonania, że w kwestjach nie mających nie wspólnego pośrednio lub bezpośrednio (artykuł 161 Konst. Federalnej) z naruszeniem bezpieczeństwa narodowego, każdy może nadal domagać się i będzie mu udzielony „habeas-corpus” lub „mandat bezpieczeństwa”.

»Akt Władzy Wykonawczej—

### Z frontu abisyńskiego

## Włosi zajęli dawną stolicę Etoppii

Ostatnie telegramy donoszą, że wojska włoskie zajęły miasto Gondar, dawną stolicę Etoppii.

Włoski konsul w Rio podaje następujący komunikat warszawskiego Badoglio:

»W okolicy jeziora Ascianghi, w kierunku Quoram, stoczono dnia 31 go ub. m. wielką bitwę.

Wojsko Negusa, wraz z oddziałami cesarskiej gwardji, zaopatrzone w najnowszy brój zaatakowały nasze pozycje od południa Mai Casu. Dzień zakończył się całkowitem zwycięstwem naszych wojsk.

Akacja etjopska, która była przewidziana, trwała od 6 aż do 18 godz. a polegała na szeregu ataków frontowych i bocznych, które zostały odparte.

Z nadejściem nocy, wojska włoskie ruszyły do kontrataku, zmuszając nieprzyjaciela do ucieczki; wojska etjopskie w bezładzie wycofały się doliną Meucan, bombardowane przez nasze samoloty i artylerię.

Straty, jakie poniosło wojsko Negusa są znaczne; ilość pole-

kończy swoje wywody sędzia Ribas Carneiro — jak z tego wynika, nie przemienia Brazylię w kraj bez gwarancji legalnych; obywatel godny tej nazwy, który w granicach prawa jest elementem cennym dla społeczeństwa, będąc wiernym najwznośniejszym interesom Państwa Brazylijskiego, pozostaje jak i przedtem broniony przez kompetentne organa rządowe. W ten sposób i towarzysstwa (pessoas jurídicas), jeżeli rozwijają swoją działalność w ramach dozwolonych, mają swoje przywileje i prawa akcji — zagwarantowane».

### IV.

Jak wynika z tego streszczenia, dekret ustalający stan wojenny, godzi przedewszystkiem w burzyścieli bezpieczeństwa narodowego (w tym wypadku komunistów) dając władzy wykonawczej (Prezydentowi Republiki) wszelkie prawa do wyeliminowania raz na zawsze groźnych jednostek, tak ze szeregów społecznych jak parlamentarnych i wojskowych. Towarzystwa cywilne i obywatele, szanujący prawa i dbający o spokój publiczny, mogą dalej prowadzić swoją działalność bez obawy jakichkolwiek represji. W ewentualnych zaś nadużyciach ze strony władz, w sprawach nie mających nie wspólnego z zakłuceniem bezpieczeństwa narodowego, mogą nadal być przedstawiane „habeas-corpus” lub „mandat bezpieczeństwa”, które muszą być brane pod uwagę i, jeśli w sprawach słusznych, wydawane przez władze sądowe kompetentne.

## Największy proces w Polsce PRZECIWKO SPISKOWCOM HITLEROWSKIM

Sledztwo w sprawie antypolskiego spisku hitlerowskiego na Śląsku prowadzone jest z całą energią. Sądowe władze śledzą oze czynią wysiłki, aby mimo ogromnego materiału jaknajprędzej ukończyć dochodzenia i przystąpić do sporządzenia aktu oskarżenia. Mówi się, iż władze pragnęłyby, aby proces przeciw spiskowcom niemieckim mógł się odbyć przed ferjami letnimi roku bieżącego.

Proces przeciw spiskowcom hitlerowskim na Śląsku ma być największym ze wszystkich tego rodzaju procesów, jakie dotychczas toczyły się w Polsce. Emigracyjna prasa niemiecka przynosi sensacyjne informacje o świeżo wykrytym spisku hitlerowskim na Górnym Śląsku. Wśród mniejszości niemieckiej w województwie śląskim zorganizowane były — według tych doniesień — zbrojne oddziały szturmowe, których przeznaczeniem było wywołanie w dogodnym momencie powstanie przeciw państwu polskiemu.

Propaganda hitlerowska na Górnym Śląsku przybrała ogromne rozmiary wbrew twierdzeniu niemieckich kół rządowych, iż „hitleryzm nie jest ideą na eksport”. Niemiecka prasa emigracyjna informuje, iż prawie wszystkie legalnie istniejące organizacje Niemców śląskich, jak: Volksbund, Volkblock, Jungdeutsche Partei i Deutsche Partei, holdują hasłom hitlerowskim. We wszystkich tych organizacjach propagowane jest hasło oderwania Górnego Śląska od Polski i powrotu do Niemiec.

Na zebraniach Niemców śląskich wysuwane i dyskutowane są możliwości powrotu ziem śląskich do Niemiec, przy czym brane są pod uwagę 3 ewentualności. Pierwsza z nich — to kupno Górnego Śląska przez Rzeszę Niemiecką, druga — to odzyskanie ziem śląskich w drodze umowy z Polską, trzecia wreszcie to zagarnięcie Górnego Śląska w drodze wojny. Powstanie ludności niemieckiej na Śląsku przeciw państwu polskiemu miałyby

utorować rządowi niemieckiemu drogę do uczynienia z kwestji śląskiej przedmiotu rozmów i targów z rządem polskim.

Bezrobocie i ciężka sytuacja gospodarcza ludności niemieckiej na Górnym Śląsku wykorzystywana jest przez agitatorów hitlerowskich do celów propagandy. Niemcy śląscy naśladują we wszystkich dziedzinach życia publicznego wzory hitlerowskie. Organizują pomoc zimową, urządzają niedziele jednego garnuszka i liczne zbiórki pieniężne, a nawet tworzą oddziały szturmowe. Szturmówki hitlerowskie w woj śląskiej organizowane były za wiedzą licznych czynników w Rzeszy niemieckiej.

Zdemaskowanie tajnej organizacji hitlerowskiej na Górnym Śląsku wywołało panikę w kółkach niemieckich, które usiłują osłabić wrażenie dokonane przez władze polskie odkrycia. Najchętniej i najczęściej suflowane jest cygnikiem polskim twierdzenie iż szturmówki niemieckie tworzone były przez młodych „romantyków” i że z tego powodu nie należy przywiązywać zbyt wielkiego znaczenia do ich działalności. Kółka niemieckie na Śląsku liczyły się też obecnie w zapewnieniu lojalności wobec państwa polskiego.

Znamienne stanowisko wobec spiskowców górnośląskich zajęła tajna policja niemiecka „Gestapo” w Bytomiu. Emigracyjna prasa niemiecka donosi, iż zbiegowie niemieccy z Górnego Śląska przysporzyli wiele kłopotów bytomskiej „Gestapo”. Niektórzy przywódcy spiskowych szturmówek, którzy zbiegli do Bytomia, zostali rękoma przez „Gestapo” aresztowani.

Niemiecka prasa emigracyjna podnosi, iż najbliższą przyszłość ujawni całą prawdę o spisku hitlerowskim na Śląsku i dodaje, iż wykrycie tego spisku jest dowodem, jak strona niemiecka traktuje porozumienie z Polską.

tem terytorjum Republiki Czechosłowackiej.

— Warszawa, 2. — Syndykaty socjalistyczne w stolicy ogłosiły powszechny jednogodzinny strajk, na znak protestu przeciw zajęciom, jakie ostatnio miały miejsce w Krakowie.

— Berlin, 1. — Ambasador von Ribbentrop wręczył ministrowi Spraw Zagranicznych, Edenowi, w Londynie, odpowiedź rządu niemieckiego dla Rady Ligi Narodów. Hitler wysuwa propozycje zawarcia paktu nieagresji na 25 lat, oraz przystąpienia do Ligi Narodów.

się osiedlić w Stanie Santa Catharina w kolonji „Dreizenlinden”.

OCTAVIO DA SILVEIRA PRZYJAZNĄ SIĘ, ŻE JEST KOMUNISTA

Rioski dziennik „O Gobo” donosi, że deputowany z Parany p. Octavio da Silveira w zeznaniach swych oświadczył, iż jest komunistą i bierze całą odpowiedzialność za swą działalność w ostatnich zaburzeniach listopadowych.

FUNKCJONARIUSZE ZAMIE SZANI W REWOLUCJE

Rioski dziennik „A Noite” donosi, że minister Sprawiedliwości zakomunikował gubernatorowi Stanu o decyzji powołanej przez rząd, w sprawie

### Telegramy

— Warszawa, 31. — Komisarz Ludowy dla Spraw Zagranicznych Sowietów, p. Litwinoff przybył do Warszawy, wracając z Wiednia.

P. Litwinow zatrzyma się w Warszawie kilka dni, bawiąc

w prywatnym charakterze. Nie jest przewidziane żadne zakończenie się jego z urzędowemi kontaktami polskimi.

— Praga, 2. — Dziennik rządowy Czechosłowacji ogłasza listę 128 dzienników i czasopism niemieckich, których sprzedaż jest zakazana na ca-

## Z Brazyliji

EMIGRACJA TYROLSKA Wkrótce do Brazyliji przybędzie 70 rodzin tyrolskich, ażeby



fukcjonariuszy publicznych zamieszanych w zaburzeniach ekstremitycznych, które miały miejsce w ubiegłym listopadzie.

**WYDALENIE NIEBEZPIECZNYCH OSOBNIKÓW**

Z Rio donoszą, że z terytorium Brazylii zostali wydalen: jako elementy zagrażające spokojowi publicznemu, następujące osoby: Rosjanin, Alexamiro Wainstein; obywatelka Austrii, Sabina Kiroher, znana także jako Sabina Ziersch; polak Rubens Cotid; rumuni Moyses Kalinas i Nicolau Snaitchersky; jugosłowianin Jan Grats; portugalczyk Antonio Duarte i José Constantino dos Reis; litwini Joises Kovalokas i Alberto Lukinskas; Niemiec Ernst Joske, i hiszpanie: Fernando Gago Moreno, znany także pod nazwą Fernando Gago Moreira, Francisco Gago Moreno, Francisco Moreno i Fernandes Gago Moreira, Eduardo Aguilar, Affonso A-randa i João Geraldo da Costa.

**OGROMNE KONCESJE DLA JAPONCZYKÓW W AMAZONAS**

Gubernator Stanu Amazonas zakomunikował Senatowi, że został upoważniony do udzielenia koncesji na tereny kolonizacyjne pewnemu towarzystwu japońskiemu. Obszar tych terenów kolonizacyjnych wynosi 21.000 kilometrów kwadratowych czyli trochę tylko mniejsze terytorium, jakie posiada cały Stan Sergipe. Prasa miejscowa dosyć krytycznie odnosi się do projektu gubernatora.

**ZJADŁ NARAZ 120 BANANÓW**

Oniezykłym żarłoku donosi pismo „Debate” z Bello Horizonte.

Niejaki Rajmund Nonato zjadł sobie smacznie obiad w restauracji kolejowej „Central do Brasil”. Właśnie gdy kończył obiad, spożywając na deser cztery porcje pieczonych bananów, zbliżył się jego kolega, który widząc ten niezwykły apetyt na banany począł z niego pokpiwać, mówiąc:

— Człecz nie jedz tyle bananów bo pękiesz!  
— Co! czterema bananami?  
— Odrzekł zagadnięty.  
— Potrafisz zjeść cały kosz bananów i nie mi nie będzie zapewniał Rajmund.  
— Ej, nie pleć głupstw — przestrzega towarzysz.  
— Nie wierzysz? Zakład o kaste piwa. — Zgoda?  
— Zgoda — odrzekł towarzysz.  
Wkrótce na stole postawiono duży kosz bananów, dojrzałych, smacznych; w około zebrało się sporo ciekawych, którzy dowiedzieli się już o niezwykłym zakładzie.

Rajmund Nonato, bierze po woli co najpiękniejsze banany, obdziera żółtą skórkę i smacznie zjada, jeden tuż, potem drugi, trzeci, czwarty i piąty; już mu nie smakuje, ale dalej się zmusza i zjada wśród docinków kolegów, jeszcze pięć tuzinów bananów.

Zakład wygrany; drogo go jedenk kosztował, aż 10 tuzinów. Jakże były następstwa tej niezwykłej żurłocności „Debate” już tego nie podaje.

**Paraná**

Paulistańska policja zwróciła się do szefa policji w Paraná, o uwieszenie maloletniej Marii Salsowaru i niejakego José, który ją porwał rodzinnie; mają oni zamieszkiwać na fazendzie niejakego Chimarrão nad rzeką Paranapanema.

W São Jeronimo, w dystrykcie Jaboti, niejaki Maximiano Benedito zamordował Argemira José de Oliveira; policja ujęła zbrodniarza na gorącym uczynku.

**WIADOMOŚCI Z POLSKI I O POLSCE**

**Olbrzymia mgła na wybrzeżu polskiem**

Utrudniona żegluga. — Polowy ryb w przereblach.

Z Gdyni donoszą o gęstej mgle, jaka od dłuższego czasu daje się we znaki na morzu polskiem. Opary są niesłychanie niskie, także trzymają się nieomal powierzchni wody.

Na 5 metrów przed sobą na morzu nie można odróżnić a brzeg z tej odległości wogóle nie jest widoczny. Statki płyną w tempie ogromnie zwolnionem, dają sygnały syrenaami w odstępach co pół minuty. Większość statków płynie „gęsiego”, jeden za drugim i trzyma się jak najbliższ brzegów.

Nad brzegami otwartego Bałtyku słychać obecnie tylko basowe ryki syren, oraz sygnałów mgłowych potężnej latarni morskiej Stefana Żeromskiego na przylądku w Rozewiu. Sygnały akustyczne Rozewia, pracują z siłą trzech atmosfer. Potężny więc ryk

syren latarni Żeromskiego słyszany jest na odległość 12 mil morskich. Rybacy helscy portów nie opuszczają w obawie, by nie zostały najechanym na morzu, przez statki.

Mgła z braku wiatru nie ustępuje, lecz opada ku ziemi w postaci kroplatego deszczu. Znamieniem jest, że pomimo tak znacznego ocieplenia lód zatoki Puckiej, na olbrzymiej jeszcze przestrzeni trzyma się mocno brzegów a jest tak wytrzymały, że rybacy z Pucka, Swarzewa, Chałup, Wielkiej Wsi, Hallerowo i Kuźnicy, łowią nadal w przereblach lodowych ryby.

Pod Karwią na południowej stronie firmamentu rybacy za obserwowali ponownie zjawisko wyładowań elektrycznych, które przejawiało się przez dobrą godzinę w postaci błyskawic.

**100-LETNI PROCES O SERWITUTY**

Za czasów króla Stanisława Augusta, właściciel majątku Chełmna, w pow. kolaskim, arcybiskup gnieźnieński, nadał właścicielom prawo serwitutowe, potwierdzone dekretem królewskim.

W 1835 r. majątek Chełmno na mocy ukazu cara Mikołaja po konfiskacie przekazany był generałowi rosyjskiemu w uznaniu zasług dla domu panującego, a jednocześnie wieśniakom z Grabiny Wielkiej i Sobótki odjęto serwituty. Właściciele wnieśli sprawę do sądu i proces z przerwami toczył się sto lat. W 1914 roku zajmował się nią senat w Petersburgu i rozstrzygnął

sprawę na korzyść skarżących.

Po ukończeniu wojny proces wznowiono w 1930 r., gdy majątek przeszedł w własność skarbu państwa. Sąd okręgowy orzekł że należy znieść zapis hipoteczny o serwitucie. Wskutek apelacji sprawa przeszła do drugiej instancji. Sąd apelacyjny w Warszawie powołał prokuratora generalnego, uznając, że wieśniakom przysługują prawo serwitutowe. Sprawa oparła się o Sąd Najwyższy i ponownie przesłano ją do rozpoznania sądowni apelacyjnemu, który przyznał wieśniakom prawa, nadane przed stu laty.

— W miejscowości Ambrosio, w dystrykcie Araçatuba, znaleziono w rzece Varzeas zwłoki rolnika Juliana Cardoso de Lima; jak wykazało śledztwo, Cardoso został zamordowany i po tem jego zwłoki zostały wrzucone do rzeki.

— Bronisława Mędrzycka, która zamordowała męża w Rio Claro, została wypuszczona z więzienia; sędzia wziął pod uwagę okoliczności, jakie pohaczy Mędrzycka do zbrodni, a mianowicie złe traktowanie jej przez zamordowanego i dla tego zgodził się na to, że Mędrzycka będzie odpowiadać za zbrodnię z wolnej stopy przed sądem przysięgłych w czerwcu b. r.

**KURTYTYBA**

**OTWARCIE STAŁEJ LINJI AUTOBUSOWEJ POMIĘDZY KURTYTYBA A S. PAULO**

W ubiegłą środę dokonano otwarcia stałej linji autobusowej towarowej i pasażerskiej pomiędzy Kurtytyba a São Paulo. Linja idzie na Ribeira.

Autobusy wychodzą z Kurtytyby trzy razy na tydzień a mianowicie we wtorek, czwartki i soboty o godz. 6 ej rano z ulicy Quinze (obok agencji loteryjnej „A Favorita”). Cena biletu wynosi 100\$000; przejazd trwa 14 godzin.

**Rio Grande do Sul POSUCHA UTRUDNIA ŻE GLUGĘ RZECZNA**

Z Porto Alegre donoszą, że przedstawiciele przedsiębiorstw żeglugi rzecznej odbyli konferencję z tymczasowym gubernatorem Stanu Rio Grande do Sul w sprawach dotyczących żeglugi, oraz trudności komunikacyjnych spowodowanych posuchą.

**PRZEMYSLNICTWO JEDWABU**

Na stacji kolejowej Santa Maria urzędnicy celnicy przyła-

pali kontrabandę jedwabiu; ujęto 500 sztuk, wagi 900 kilo, wartości około 195.000\$000.

**KARNE KOLONJE**

Rząd riograndeński zamierza utworzyć trzy karne kolonie rolnicze w różnych punktach Stanu. Do karnych kolonij będą zsyłani więźniowie i tam będą mu sieli pracować na swe utrzymanie.

**W KILKU SŁOWACH Z CAŁEJ BRAZYLJI**

— Prezydent Republiki zatwierdził projekt osuszenia niziny Stanu Rio de Janeiro przeznaczając na to kwotę 40 500 000\$000.

— Ministerstwo Komunikacji odpowiedziało odmownie na podanie rządu santa kataryńskiego w sprawie przysznania zniżki na przewóz herwa maty.

— Rząd Stanu Alagoas zabronił uprawiania rośliny „Macoha”, z której wyrabiano silny narkotyk; w Rio sprzedawano bardzo wielkie ilości tego narkotyku.

— W Stanie São Paulo w miejscowości Raffard piorun zabił 8 osób.

— W miesiącu lutym b. r. zniszczono kawy w Brazylii 152.871 worków; ogólna ilość kawy dotąd zniszczonej wynosi 36.102.490 worków.

— W Rio, na plaży Arpaador, na terenach rządowych, zostanie zbudowane i założone wielkie „quarium”.

— Nad miastem Paraty (Stan Rio de Janeiro) przeszedł silny huragan, niszcząc mosty, domy, połączenia komunikacyjne i tworząc groźną powódź.

— W Fortaleza (Stan Ceara) odbyły się wybory municypalne.

— Dziś przybywa do Rio niemiecki sterowiec „Hindenburg”.

— Na pokładzie statku „Rio de Janeiro Maru” przybyło do Rio 820 emigrantów japońskich.

**Ostatnie wiadomości**

— W Wiedniu odbyła się wielka manifestacja za przywróceniem do tronu Habsburgów.

— W Bułgarii skazano na śmierć byłego ministra Spraw Zagranicznych, Krumkollefa i pułkownika Kalendarofa za zapałkami stanu w kwietniu 1935 r.

— Z Neapolu donoszą, że słynny wulkan Wezuwiusz znów wyrzuci lawinę; miejscowa ludność twierdzi, że wulkan się wkrótce uspokoi.

— Do Rzymu przybył p. João Alberto Barros, który w charakterze inspektora zwiedza brazylijskie konsulaty w Europie.

**Przyjęcie dla P. Konsula Gen. Gieburowskiego**

Jak się dowiadujemy, Zarząd Zjednoczenia Polsko-Katolickiego „Oświata” urządza przyjęcie powitalne na cześć owego Konsula Gen. Dr. Józefa Gieburowskiego w najstarszej kolonii polskiej w Paranie, w Abranches, w Tow. Władysława Jagiełły. Datę oraz program przyjęcia podamy w następnym numerze.

**ISKIERKI**

— W Warszawie zanotowano 24 stopnie mrozu w Wilnie, 20 w Suwałkach, 19 w Płsku, 18 w Brześciu, 17 w Poblance, 10 w Białymostku i Gruzłądzu.

— W Częstochowie 20-letni Franciszek Wolny, pracujący w warsztacie mechanicznym, wskutek własnej nieostrożności spowodował wybuch kotła, ponosząc śmierć, wśród wielkich meczarol.

— W Łodzi na balu gimnazjalnym zmarł nagle 43-letni lekarz ubezpieczalni dr. Robinson na aneurym serca.

— Aresztowano naczelnika stacji Gdyni — Chylońca, Jana Berenta, który zdefraudował 8 000 złotych, fałszując księgi kasowe stacji. Pieniądze te Berent przegrał w kasynie w Sopotach.

— W Warszawie, główna komenda policji państwowej, wydała bezwzględny zakaz używania karabinów przy rozpędzaniu zbiegowskich przez funkcjonariuszów policji państwowej.

— Z Warszawy donoszą, że władze czeskie wydalily ze Śląska i Moraw i 34 rodziny polskie, żyjące tam od pierwszych dni powojennych.

— Łowicz, negłydy śledziba Prymasów Polski, obchodził w tym roku 800-lecie swego istnienia. W związku z tym jubileuszem przewidziane są różne uroczystości i obchody.

— W Łodzi, z inicjatywy województwa rozpoczęto walkę z zawodowym żebractwem i włóczęgostwem, które przyjęło w tem mieście niebывале rozmiary.

— Pomiedzy Krakowem i Wielką została wkrótce zbudowana linja tramwajowa, która później zostanie przedłużona przez Dobrycz, Miślenice, Rabkę i Chabówkę do Zakopanego.

— Krawiec warszawski, Bolesław Młynarz, wynalazł aparat elektryczny, zapomocą którego można odnawiać wytarłe ubrania.

— Polcja w Saborze wykryła wielki skład sacharyny, przemycanej z Niemiec.

— W warszawskim uniwersytecie doszło do zaburzeń antyżydowskich. W czasie bójki 16 osób zostało rannych w czem 4 ciężko.

— W ciągu pierwszych trzech tygodni lutego, kopalnie polskie wysłały przez Gdynię i Gdańsk 60 tysięcy ton węgla.

— W Częstochowie staraniem Towarzystwa Popierania Kultury Regionalnej otwarto w parku Staszica pod Janą Górą muzeum regionalne, złożone ze zbiorów etnograficznych i przyrodniczych.

— W Górnośląskiej Fabryce Skór, 91 robotników zorganizowało strajk włoski, protestujący nim przeciw zamiarom zamknięcia fabryki.

— W Tatrach lawina śnieżna zasypała 3-ch turystów. Jeden z nich inżynier Lowach obywatel niemiecki z Gliwio poniósł śmierć.

— Władze w Warszawie otrzymały raport o likwidacji komunistycznej partii zachodniej Białorusi w Białymostku i okolicy.

Aresztowano tam około 100 osób. Podczas rewizji wykryto duże ilości broni polnej, nagromadzonej przez wyrotowców.

— W Warszawie odbył się ślub syna warszawskiego rabina Kanala z córką rabina Finkelsteina z Falenicy, przyczem wszyscy uczestnicy ceremonii z młodą parą na czele byli ubrani w... stroje żałobne, a to wskutek... niebezpieczeństwa, grożącego religii żydowskiej ze strony postanki Prystorowej, autorki projektu ustawy o zakazie uboju rytualnego.

— W Niemczech miasto Essen zamyka zawsze popołudniu na kilka godzin ośmianna ulic dla ruchu kołowego, by w tym czasie na ulicy mogły bawić się dzieci. Podobna ulica ustanowiona została także w Sztutgarcie.

— We Francji najsilniejszym stowarzyszeniem polskiem jest Bractwo Różańcowe w Bruai-en-Artois (Północna Francja), które liczy 1.008 członków

**NASTĘPNY NUMER „LUDU”** z okazji Świąt Wielkanocy, wydanie powiększone; wskutek powiększenia będzie mógł wyjść nie we wtorek wieczorem, lecz następnego dnia w południe, to jest we środę.

**NAJWIĘKSZY WYNALAZEK DLA KOBIETY JEST Fluxo Sedatina**

(Przyrządza je VIEIRA)  
Kobieta nie będzie cierpieć więcej. Usuwaj kolki w ciągu 2 godzin. Używa się przeciw wszelkim chorobom kobiecym po porodach. Jest to lekarstwo wzmacniające i uspokajające; reguluje krew.

Przez 10 tysięcy lekarzy jest ono uznane za bardzo skuteczne.

**Fluxo Sedatina**

(Przyrządza je VIEIRA)

Kobieta nie będzie cierpieć więcej. Usuwaj kolki w ciągu 2 godzin. Używa się przeciw wszelkim chorobom kobiecym po porodach. Jest to lekarstwo wzmacniające i uspokajające; reguluje krew.

Przez 10 tysięcy lekarzy jest ono uznane za bardzo skuteczne.

**Fluxo Sedatina**

**Klinika Dentystyczna WINCENTY FLENIK**

Chirurg - Dentysta.  
Wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres dentystyki. Specjalność: Wyrwanie zębów bez bólu, leczenie fistul i innych komplikacji jamy ustnej. Wprawianie sztucznych zębów  
**CENY PRZYSTĘPNE**  
Godziny przyjęć od 8 — 11 i od 1 — 6.  
Curitiba — Rua Saldanha Maranhão, 593 — Paraná.







# Bank Francusko - Włoski

## na Południową Amerykę

KAPITAŁ ZAKŁADOWY Fcs. 100 MILJONÓW

FUNDUSZ REZERWOWY Fcs. 139 MILJONÓW

GŁÓWNA SIEDZIBA W PARYŻU

FILJE: Brazylja: S. Paulo - Rio de Janeiro - Santos - Curitiba - Porto Alegre - Recife - Rio Grande - Bahia.

ARGENTYNA: Buenos Aires - Rosario de S. F6.

CHILE: Santiago - Valparaiso.

COLOMBIA: Baranquilla - Bogot4.

URUGUAY: Montevideo.

Adresujcie wprost do Filji w KURYTYBIE, Rua 15 de Novembro Nr. 316, lub do tej Agencji w Ponta Grossa lub w Paranagu4.

# „Chargeurs Reunis” i „Sud Atlantique”

JEDNOLITA TRZECIA KLASA.

Kompanja ta sprzedaje bilety bezpośrednio do każdego miasta w Polsce i odwrotnie bilety z Polski do Brazylji. Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazylją i Argentyn4.

Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z POLSKI.

Informacje w języku polskim i brazylijskim udziela

**P. TEOFIL G. VIDAL**

CURITYBA - Rua Bar4o Rio Branco 209 - Paran4.

DO FARBOWANIA WSZELKICH MATERJAŁÓW UWAŻA SIE ZA NAJLEPSZE

# FARBY BAYER

## Perfumy zagraniczne

Kosmetyki | Pasty do zębów  
Pudry | Brylantyny  
Szminki | Różne wody pachnące  
Brylantyny | i t. d.

„La no LUHM” - Rua Riachuelo 161 - CURITYBA



leczy reumatyzm, bóle, pleśnowe, bóle zębów uszu, nerwalgii, kolki, świeże rany i t. p.

Lekarstwo używa się przez nacieranie.

Jest do nabycia we wszystkich aptekach.

## PRZYGODY PRZEMYTNIKA

Różne wypadki chodzą po ludziach, ale taki, jaki wydarzył się pewnemu obywatelowi szwajcarskiemu, zapewne nie wydarzył się nikomu przedtem na świecie.

Na granicy szwajcarsko-niemieckiej znajduje się jezioro Konstancja. Korzystają z przejeźdźki po nim mieszkańcy obu krajów. A ponieważ ruch turystyczny między Niemcami i Szwajcari4 jest dość popularny, zatem wielu obywateli szwajcarskich wykorzystuje tańsze marki niemieckie, nabywając odzież po drugiej stronie jeziora, zamiast w swoim kraju. Aby zaś uniknąć kłopotu z władzami celnymi i nie zwracać na siebie podejrzania, tego rodzaju sprytlarze jad4 sobie do Niemiec, tam kupuj4 ubranie, gdzie władze niemieckie chętnie pozwalają zabierać na statek, jak wsz4dzie, gdzie chodzi o eksport. Na pokładzie, szczególnie noc4, nabywcy niemieckiej odzieży wkładaj4 ją na siebie, a stara,

własną zniszczoną rzucaj4 do wody. Przy lądowaniu przebrany pasażer maszeruje na śmiałego, ponieważ nikt nie może mu nic zarzucić. Każdemu wolno mieć jedno ubranie na sobie.

W tych daniach traf chciał, że pewien Szwajcar, przebiegając się pośpiesznie na statek w nowe ubranie, zamiast starego ubrania - marynarki i spodni, pomieszał garderobę i wrzucił do wody posiadane obie pary spodni, pozostając przy dwóch marynarkach.

Nikt, zapewne, nie chciałby być w jego skórze i jego sytuacji. Cała transakcja graniczna wyszła na wierzch. Spodni nie było. Ów pan, jak niepyszny, wyładował w dwóch marynarkach, niemieckiej i szwajcarskiej, z których jedną nałożył jak zwykle, a drug4 przyodział się od dołu. Władze celne nie ścigaj4 go za taki szmugiel, uważając, iż został dostatecznie ukarany za popieranie przemysłu niemieckiego.

## »KONIKI POLSKIE«

Nowa osobliwość puszczy Białowieskiej - Tarpany

Puszcza Białowieska - obok zębów - szczyt się będzie przed światem now4 osobliwością. Będ4e nią odrodzenie tarpana leśnego - dzikiego konia, który na ziemiach polskich występował w stanie dzikim do początku XIX wieku, a oswojony przetrwał do dnia dzisiejszego w stanie niedaleko odbiegającym od dzikich protoplastów.

Jest to t. zw. „konik polski”, wywodzący się z prostej linii od tarpana leśnego i stepowego.

W drugiej połowie XVIII wieku ostatnie tarpany z puszczy Białowieskiej

wleskiej przeprowadzone zostały do lasów pod Zamoclem.

W czasie zawieruchy wojennej, jaka przeszła przez ziemie polskie, koniki ze zwierzyńca Zamoyskiego zostały rozproszone po okolicy i widocznie trzymając się tabunem, dostały się do pow. biłgorajskiego. To najściślej odbiło się tu na okolicznym pogłowiu koni włościańskich, które jako słabsze przyjęły wszystkie zasadnicze cechy konia dzikiego.

Małe, niepozorne koniki, rozrzucone po powiecie biłgorajskim, zachowały do dziś dnia naj-

Zyletki od 600 reis. Aparaty do gotowania 84000, 103000, 154000. Brzytwy od 15400 do 353000. Maszynki do włosów. Brillantina od 600 reis do 54000. Palhas p. cig. Minas, Rio Grande, Poetko Szczotki do włosów od 48800. Florecki Charakteria Fiberty Pra4a Tiranentes 305. HURT DETAL

## Dr. J. Aleksander Dobrowolski

Konsultorium: Plac Tiradentes Nr. 322 (Kurytyba) tuż obok fabryki czekolady Basgala. Klinika ogólna i chirurgja: Leczenie złamań kości. Leczenie zylaków i hemoroidów. Własne laboratorium analizy moczu, krwi, śliny i t. p. Mikroskopja. Godziny przyj4e od 10-12 rano i 15-19 wieczorem.

## Skład skór wybranych.

Specjalna garbarnia, ulepszona do garbowania skór z sierścią.

### SPECJALNOŚĆ:

Camurcos, pelicas, boxalifs, skóry do bebnów, bebników, pergaminy. Sekcja kroju płaszczów ze skór, przedewszystkiem ze skór zwierząt brazylijskich i południowo-amerykańskich.

## Amhof & Cia. Ltda.

Rua 15 de Novembro 483. Telefon 1107.

## Dr. Dante Romanó

AKUSZER - OPERATOR

Profesor, Operator Uniwersytetu. Były asystent szpitali berlińskich.

Leczy syfilis, drogi moczowe; djatermja.

Klinika dla Panien.

Leczy sztucznymi promieniami słonecznymi ultrafioletowemi.

Konsultorium: Farmacja Minerva (na 1-szym piętrze) od godz. 1 do 3-ciej po południu.

Pra4a Tiradentes 554.

Rezydencja;

Pra4a Senador Correia 4

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszajcie się w „LUDZIE”.

# Sklep

## Artykułów Spożywczych Rocha Piekarza i Tomasa Kubisa

Kupujemy i sprzedajemy wszelkie produkty krajowe. - Pośredniacy (wież4 towary spożywcze oraz napoje krajowe i zagraniczne.

SPRZEDAJEMY NAJLEPSZE

Nawozy Sztuczne i Makę Kostną  
PRA4A CORONEL ENEAS 30, RÓG S4O FRANCISCO 57  
obok Igreja da Ordem - CURITYBA

# Rodolpho Strobela

IMPORTOWIEC

PRA4A CORONEL ENEAS Nr. 119 - Paran4  
Kurytyba - Telefon 197.

Wielki skład: Wapna, Cegiel, Posadzek, Dachówek Francuskich płaskich i okr4głych, Piasku Cementu, Kur kamennych różnej wielkości; sprowadza wprost z najlepszych i najtańszych Fabryk zagranicznych. Sztaby żelazne do betonu do budowl nowoczesnej. Cement, oleje, farby, pokosty, oraz wszelkie przyr4ady do ustępów, kafe, rury galvanizowane, dachówki ogniotrwałe.

## Slyne lekarstwo HAEMATOGEN D-RA HÖMMELA



rozpowszechnione na całym świecie już od 85 lat działa znakomicie przeciw: Anemji, Sklerozie, Suchotom, Malarji - Neurastenji, febrze, grypie, zapaleniu płuc, szkarlatynie, odrze, chorobom kobiecym, skrofuiom, astenji i t. d.

lekarstwo

## Haematogen

D-RA HÖMMELA

działa zawsze z zupełnym skutkiem.

## Casa de Saude „São Francisco”

DOM ZDROWIA - KLINIKA PRYWATNA

DR. JOERGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N. 25 - Curitiba

Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach; zastosowanie sztucznego pneumatóra X przy osobach cierpiących na płuca. - Nowoczesny aparat Roetgena. - Diatermja. - Sztuczne promienie ultrafioletowe, słoneczne, Zyskopja i t. d. - Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5

wybitniejsze znamiona swych dziełich przodków.

Konie te, przewieziono w dniu 9 z. m. do Puszczy Białowieskiej, otrzymały specjalny, zupełnie osobobny teren o powierzchni 4 ha w nadleśnictwie Gródek. Tu wrócić mają stopniowo do stanu dzikiego, żywić się i krzyżować własnym przemysłem, aby odnowić rasę tarpanów.

### Czytaj i podziwaj

## MYDŁO Z WĘGLA

produkuj4 Niemcy

W miejscowości Witten nad Rh4n4 rozpoczęły prac4 „Niemieckie zakłady kwasów tłuszczowych”. Zakłady zostały zbudowane przez koncern „Perelli” z Düsseldorfa i fabrykę mydła „Witten”.

Mydło będzie fabrykowane drog4 syntetyczną, według zasad Immbausen-Troschke, którzy wynaleźli sposoby wydobycia z węgl4 kwasów tłuszczowych, z których następnie można produkować tłuszcze techniczne, smary i mydło. Kapitał zakładowy wynosi 690.000 marek. Nowe zakłady mają otrzymać dużą miljonową pożyczkę prawdopodobnie z kas rządowych.

Cytry mydło dorówna mydłu naturalnemu, w tej chwili trudno jest ustalić. Są znane pewne próby z osów wojny, lecz wiemy dobrze, jak zła była jakość tego mydła.

## PORCELANA TECHNICZNA w Bawarji

W północnej Bawarji w rejonie produkcji wyrobów porcelanowych zostały ostatnio przeprowadzone próby nad fabrykuj4 specjalnej porcelany technicznej. Próby wypadły pomyślnie. Nowa porcelana ma te właściwości, że jest odporna na wszelkie działania zewnętrzne, a więc wody, powietrza i t. p.

Nadej4e się zatem specjalnie do przewodów wodociagowych, przewodów na kawy, piwo, do filtrów studziennych, oraz wogóle jako artykuł techniczny, odporny na wo-

de. Stąd duże możliwości za stosowania tej porcelany przy różnych urządzeniach technicznych.

## ELEKTRYCZNOŚĆ WTECZ...

Gust starożytności w Ameryce

Stany Zjednoczone miały dotychczas reputację kraju rekordów, oryginalnych pomysłów ekscentrycznych, manji wielkości. Tu powstały drapacze nieba, największe mosty, najnowocześniejsze miasta w szachownicę.

A jednak... Od pewnego czasu Ameryka zaczyna chorować na gust starożytności, chciałaby posiadać nietylko starożytne zamki, jak Europa, ale i stare średniowieczne miasta. Starożytnych, stylowych miast w Ameryce niema. Ale można je stworzyć - tak przynajmniej myśla Amerykanie. Wzięli się też po swojemu do tej sprawy.

Gubernator stanu Wirginja postanowił więc przebudować leżące w granicach tego stanu miasto Williamsburg w starym stylu. Miasto powstało w 1632 roku i większość budynków oraz plan miasta przypominały zupełnie miasta angielskie z tej epoki. W 1780 roku Williamsburg zostało przebudowane, odnowione i straciło zupełnie swój wygl4d i charakter starożytny.

Obecnie wszystko to ma być przywrócone. Williamsburg ma być znowu miastem z czasów królowej Anny.

## ZŁOTE RYBKI - FILTREM

w basenie radiostacji angielskiej

Każda z wielkich radiostacji nadawczych posiada duży basen, skąd odprowadzona jest woda do oświetlenia lamp nadawczych. W basenie tym woda zanieczyszczona się po pewnym czasie i musi być specjalnie filtrowana.

By oszczędzić sobie tej pracy zastosowano w Drottwich następujący sposób, że wpuszczono do basenu 144 złote rybki, które oczyszczają basen z drobnych żyłtek, osadów roślinnych i wszelkich zanieczyszczeń.

## WESOLY KACIK

### MECENAS

Moryś Dagower skończył aplikanturę, kupił mieszkanie i urządza sobie gabinet. Moryś siedzi dumnie przy biurku, na którym stoi stoł aparat telefoniczny i oszka na pierśscygo klienta.

Wreszcie staj4y melduje, że przyszedł jakiś pan.

- Niech poceeka.

Po kwadransie Moryś dźwoni i każe wprowadzić interesanta. Sam dla zaimponowania klientowi bierze słuchawkę i udaje, że rozmawia: - Tak jest, hrabio! Dziękuję... Na śniadanie przyjde, ale sprawy nie przyjme, nawet za sto tysięcy. Jestem po uszy zawalony prac4. Zegnaj!

Następnie zwraca się do gościa: - Czem mogę panu służyć? - Przychodź4e telefon własny do siebie!..

### DOWCIPNY WOJTUS

- Mamusia - mówi mały chłopczyk do matki, smaż4cej paczki - czemu do mnie nie mówisz? - A co mam mówić - odpowiada matka - przecież widzisz, że nie mam czasu. - No, mogłabyś się mama zapytać: „Wojtusiu, czy nie chcesz paczki?”

## NAJLEPSZA KLINIKA

Leczenie według najnowszej metody chorób żołądkowych i dwunastnicy, wrzodów (bez operacji), niestrawności wogóle, aerophragiaczagi, zapalenia żołądka i KISZKI wogóle, bóla kości i biegunki, zatwardzenia, zastarzałej ślepoty, polipów, wrzodów, raka i inne choroby wewnętrzne.

## Choroby wątroby

Leczenie radykalne HEMOROIDÓW bez operacji i bez bólu; wrzodów na nogach i żyłaków bez operacji i bez zastrzyków. - Lekarz ze szpitala Santa Casa, DR. MENDES DE ARAUJO posiada doświadczenie lekarskie od przeszło 10 lat.

Avenida João Pessoa 68 nad Pharmacia Avenida - Curitiba. Przyjmuje od godziny 2-giej do 5-giej